

Beretning for 2007

Af Hans-Christian Eisen

Det er første gang jeg skal aflægge beretning i Historisk Samfund for Roskilde Amt.

Lad mig først lige dvæle ved navnet: Historisk Samfund for Roskilde Amt. I disse år er der jo sket mange ændringer inden for den kommunale verden, og det kunne have en vis betydning for vores forening, at amterne er blevet nedlagt. I bestyrelsen har vi derfor diskuteret den nye situation, og vi er blevet enige om, at det vil være en forvirring af begreberne, hvis vi ændrede for meget på navnet. Derfor fastholder vi, at foreningen hedder: Historisk Samfund for Roskilde Amt. I forbindelse med de vedtægtsændringer, som vi nu har udskudt til næste år, kunne man overveje at tilføje det lille ord gammel i vores navn, men det skal vi ikke tage stilling til nu. Det vigtige ved foreningens navn er, at vi dermed klart signalerer, hvad det er for geografisk område, som vi dækker. Det er der i øvrigt ikke noget underligt, fordi der eksisterer nemlig stadigvæk historiske samfund for Præstø, Sorø og Holbæk amter, som blev nedlagt i 1970.

Men de kommunale strukturer fik betydning på anden måde for foreningen, fordi vi ikke længere kunne bruge denne sal (foredragssalen på Rådhuset) til vores foredrag. Det var vi selvfølgelig meget kede af, og vi er derfor glade for, at vi igen kan være tilbage her på Rådhuset. I første omgang takket være at der var en såkaldt nøgleansvarlig i vore nærhed. Det er min kone Hanne, og hun skal naturligvis have tak for sin bistand. I mellemtiden er der sket det, at man politisk har besluttet, at salen gerne må benyttes af foreninger i Roskilde til foredrag, og denne nyudvikling hilser vi naturligvis meget velkommen, fordi dette sted er det bedste sted til foredrag.

Men for at kunne afvikle vores foredrag i den periode, hvor vi var "forviste", måtte vi godkendes af Roskilde Kommunes folkeoplysningsudvalg - som folkeoplysende forening. Og det er vi blevet, selv om de ønskede nogle ændringer i vedtægterne, og det arbejder vi stadig på.

Med den nye status i ryggen kunne vi låne lokaler på Kildegården, og der afviklede vi de tre foredrag i efteråret 2007.

I marts 2007 holdt museumsinspektør Grete Rung et meget spændende foredrag om "Ammer, et erhverv på Hedeboegnen".

På flere af guldaldertidens malerier af det københavnske bor-

gerskab optræder en amme, klædt i Hedebo-egnens karakteristiske dragt. Grete Rung har studeret og skrevet om ammernes sociale historie, et spændende emne, der ellers kun sjældent berøres. Vi er meget glade for på denne måde, at få lagt endnu en brik i historiens store puslespil.

I forbindelse med foreningens generalforsamling holdt den daværende formand professor Erling Bondesen et foredrag om "samspillet mellem historie, arkæologi og geologi set i et videnskabshistorisk perspektiv", og han gennemgik forholdet mellem den historisk/arkæologiske verden og geologiens verden. Man kan sige, at det var en slags afskedsforelæsning, fordi Erling allerede længe inden havde meddelt, at han stoppede som formand.

Vores "kør selv"-tur i foråret blev afviklet den 26. april og gik til bryggeriet Carlsbergs historiske bygninger i Valby og det nyopstillede øl-museum. Det var en god tur.

2007 var udnævnt til at være "Industrikulturens år", og derfor går Historisk Samfunds traditionsrige udflugt i det år til "Industriens spor i Nordsjælland". Arkivar Jeppe Tønsberg fra Byhistorisk Samling i Lyngby var vores guide på turen rundt i Nordsjælland. Ligesom Erling Bondesen øsede ud af mægtige viden om de Nordsjællandske landskaber, som vi kørte igennem. I løbet af rundturen besøgte vi Krudtværksmuseet i Frederiksværk, Hammermøllen i Hellebæk, Ringovnen på Nivågård Teglværk, Lyngby Nordre Mølle og fabrikken i Brede. Vi kom på en lang og spændende dag – med godt vejr - rundt både i industrihistorien og i det dejlige landskab i Nordsjælland.

I 2007 er der flere "runde år" i Danmarks historie, idet det i år er 90 år siden at Danmark solgte De vestindiske Øer til USA, og det er 200 år siden at englænderne "tog" vores flåde efter bombardementet af København.

Efterårets første arrangement fandt sted på Kildegården den 24. sept., her fortalte seniorforsker fra Rigsarkivet Erik Gøbel om De vestindiske Øer fra slutningen af 1600-tallet, hvor Danmark fik øerne som koloni. Vores "forskræp" om at Erik Gøbel er kendt som en kapacitet på Dansk Vestindiens historie holdt bestemt stik, og næsten 70 medlemmer var mødt frem for at høre ham berette om De vestindiske Øer..

Formålet med kolonien var at dyrke råsukker på St. Croix ved hjælp af afrikanske slaver, men der var desuden en stor international handel på St. Thomas. Råsukkeret blev sendt til Danmark, hvor sukkerraffinaderier sørgede for den videre bearbejdning. Et sådant raffinaderi var der i Roskilde i 1700-tallet. Efter Peter von Scholtens ophævelse af slaveriet gik økonomien ned ad bakke, og øerne blev solgt til USA i 1917.

Ellers var 2007 præget af, at det var 200-året for bombardementet af København og Sjællands besættelse i 1807. De engelske tropper var både i Roskilde og i Køge i 1807, og Historisk Samfund afholdt derfor to foredrag om begivenhederne i 1807.

Først fortalte Henrik Denman om Napoleonskrigene og Roskilde i foredraget: Hertugen af Wellingtons indtagelse af byen i 1807. Henrik Denman berettede om de begivenheder, der gik forud for bombardementet af København den 2. september 1807. I ugerne op til bombardementet havde den engelske hær nemlig omringet hovedstaden og effektivt afskåret den fra at få forsyninger udefra. Roskilde by blev i et par dage hvirvlet ind i Napoleonskrigene. Den 26. august 1807 ankom omkring 6000 soldater under ledelse af general Arthur Wellesley for at indtage byen. Den engelske hærfører blev senere berømt som Hertugen af Wellington. Men hvorfor kom den store militærstrateg og hærfører til Roskilde, der var uden strategisk betydning? Det er stadig et ubesvaret spørgsmål.

En udløber, af de engelske troppers huseren på Sjælland, var det berømte "træskoslag" ved Køge den 29. august, hvor de dårligt uddannede og dårligt udrustede danske tropper mødte den engelske styrke i et slag, som varede fra kl. 9 om formiddagen til kl. 16. Slaget fik navnet "træskoslaget" efter de tunge træsko, som de danske bondsoldater havde efterladt på slagmarken i forbindelse med deres flugt fra englænderne. Arkivar Lars Kjær fra Køge Byhistoriske Arkiv berettede om slaget og om de aktiviteter, som finder sted i Køge-området i 200-året for slaget.

Årbogen

Årbogen for 2007 indeholdt en række artikler, som var en del af det større projekt, som havde været den røde tråd i de seneste 3 årbøger: nemlig en beskrivelse af Gammel Roskilde Amt fra slutningen af 1700-tallet til omkring 1970. Denne gang var der lagt fokus på landbrugsudviklingen, industrien og havne og fiskeri. Der var desuden to artikler med relation til 1807: Nemlig Wellington i Roskilde og Træskoslaget. Og så var der ikke mindst en fortsættelse af dækningen af Roskilde i middelalderen med en artikel om Johannes Nyborg, som bliver valgt af paven til at være biskop i Roskilde – hvilket ikke var i overensstemmelse med reglerne for bispevalg!

Jeg vil gerne takke alle de "frivillige" forfattere, for deres bidrag til årbogen. Når jeg selv skal sige det, så har vi fået et meget flot niveau, og det skyldes ikke mindst Henrik Denman, som gør et flot stykke arbejde med at sætte bogen rigtigt op.

Igen i 2007 har der været et samarbejde med Roskilde Museumsforening, hvor medlemmerne i Historisk Samfund har adgang til deres foredrag og omvendt.

Til slut vil jeg takke bestyrelsen for godt samarbejde og takke medlemmerne, fordi I så tålmodigt møder frem til vores arrangementer.